

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Anna Sokolská

TRETIACKY SLOVENČINÁRIK

Slovenčinarikos andal e trito

2014

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Anna Sokolská
Kontakt na autora UZ:	ZŠ Ivana Krasku 342/1, 075 01 Trebišov, sokolska.a@azet.sk
Názov:	Tretiacky slovenčinárik
Rok vytvorenia:	2014
Oponentský posudok	Mgr. Martin Gore
vypracoval:	
Preklad:	Mgr. Marián Balog

ISBN 978-80-565-1215-9

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

OKTÓBER OKTOBROS

PL č. 1

ÚČES DIKOBRAZA DEMETERA

UCHAVIBEN SAVO HIN LE DIKOBRAZOS DEMETERIS

Ked' niekedy stretnete veľkú strapatú rozježenú gul'u, tak to je dikobraz Demeter. Ked' sa prist'ahoval do lesa, smiali sa mu všetky zvieratá.

„Chichichi! Demeter stratil hrebeň!“ chytala sa za bricho myška Daška. Ale myške sa to smeje, ked' má chĺpky na kožúšku kratučké a pekne jej priliehajú!

„Chachacha! Vyzerá ako kopa raždia!“ vysmieval sa škorec s dôkladne uhladenými pierkami. Darmo si Demeter prihládzal rozježné ostne, nič nepomáhalo.

„Prečo sa mi vysmievajú?“ pýtal sa kamaráta Dalibora. „Takto predsa vyzerajú všetky dikobrazy!“ „Možno sa smejú preto, že si trošku veľmi strapatý. Ked' som ja už trošku strapatý, mama ma vezme k holičovi, a ten ma ostrihá na ježka. Nechcel by si byť aj ty ostrihaný na ježka? Čo ty na to?“ „Na ježka? Čo som ja nejaký ježko?“ bránil sa Demeter. „Ja som poriadny dikobraz a budem nosiť účes ako dikobraz!!! Smejte sa mi kol'ko chcete!“

Potom sa nafúkol ako naježená gul'a a urazene sa odkotúľal. Myška so škorcom sa zahanbili. Poriadny dikobraz naozaj musí vyzerat' ako dikobraz, a nie ako ježko! Ako by to vyzeralo?

**Te varekana arakhena bara strapato – balanca rozčivkerd'i gula,
akor oda hi o dikobrazos Demeteris. Kana avl'a te bešel andro
kada veš, asanas lestar savore alati.zvjerati.**

**„Chichichi! O Demeteris našad'a e kangi!“ chudelas pes peresatar,
bare asavibnaha e miška Daška. No la miškake pes oda asal, te la
hi čak dzarora pro kožuškocis, ajse charnore u šukares lake ke
lest doresen, zaučharde hine!**

**„Chachacha! Dit'hol avri sar pre kopa rakindo phus!“ asal lestar
o škorcos, saves hin but šukares uchande o povrora, jekh ko dujto
rakindo. Hijaba peske o Demeteris prithovkerelas o rozčivkerde
suvale-ostni, ňiso leske našegitinelas-napomožinelas.**

**„Soske mandar asan?“ phučelas peskere baratostar-*amalostar*
Daliborestar. „ Akavka dit'hon avri savore dikobrazi!, „Šaj hoj
asan vašoda kaj sal čepo-cera balanca rozčivkerdo-strapato.
Kana me som varekana imar čepo-cera rozčivkerdo-strapato,
miri dajori man lel peha ko borbejris, u oda man ňirinel pro
ježkos-suvado. Nakames te tu pes te ňirinel tele pro ježkos-suvalo?
So tu pro oda?“ „Pro ježkos-suvalo? So me som varesavo ježkos-
suvalo?“ namukelas pes o Demeteris. „Me som čačikano
dikobrazos u phiravkerava mange ajso balengero uchaviben sar
savore dikobrazi!!! Šaj mandar asan savore čak keci tumen
kamen!“**

**Pajk pes phurd'ila buchlederes sar ježimen gula ačhil'a u pro
rušiben ačhado pes odgulind'a. E miška le škorcoha ačhine
učharde andre bari lač. Čačikano dikobrazos mušinel čačo te
dikhł'ol avri sar dikobrazos, u na sar o suvalo-ježkos! Sar bi oda
avri dit'holas:**

Porozmýšľajte: Gindinen:

Vysvetli slová vysmievat' sa, urazit' sa

Phen so hi oda kana pes phenen lava – te asel varekastar, varesostar, te ačhel rušalo

Akú chybu urobili myška a škorec?

Savo džungal'ipen kerde e miška thaj o škorecos-čirikloro?

Máme právo deliť druhých na pekných a škaredých, alebo dobrých a zlých? Prečo nie?

**Del amenge vareso, vaj vareko hakaj, baro lav oleske kaj averen manušen te
rozthovkereas-rakinas len pro šukare thaj pro džungale, vaj lačne či rosnen? Soske na?**

Ako by vyzeral svet, keby ho všetci vnímali rovnako, alebo by sme boli všetci rovnakí?

**Sar bi avri dit'holoas o vilagos-luma, tebi les savore dikhenas-erzinenas isto, vaj bi
savore avavas sar jekh manuš.**

Ako predíšť podobným chybám?

Sar te na kerel ola iste nalačibena-erd'ave?

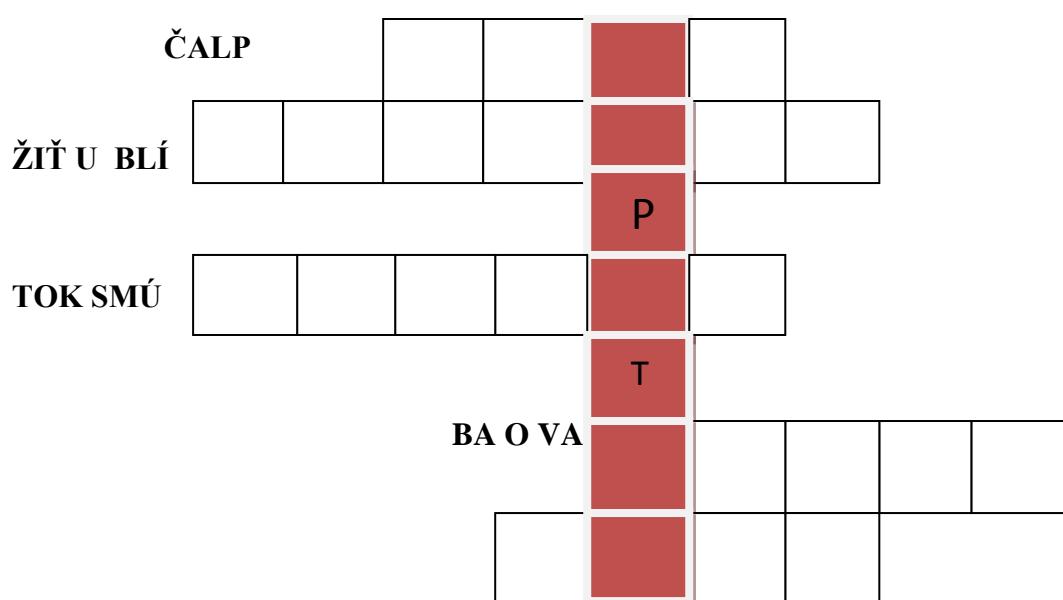
NAJPRV POROZMÝŠĽAJ, _____

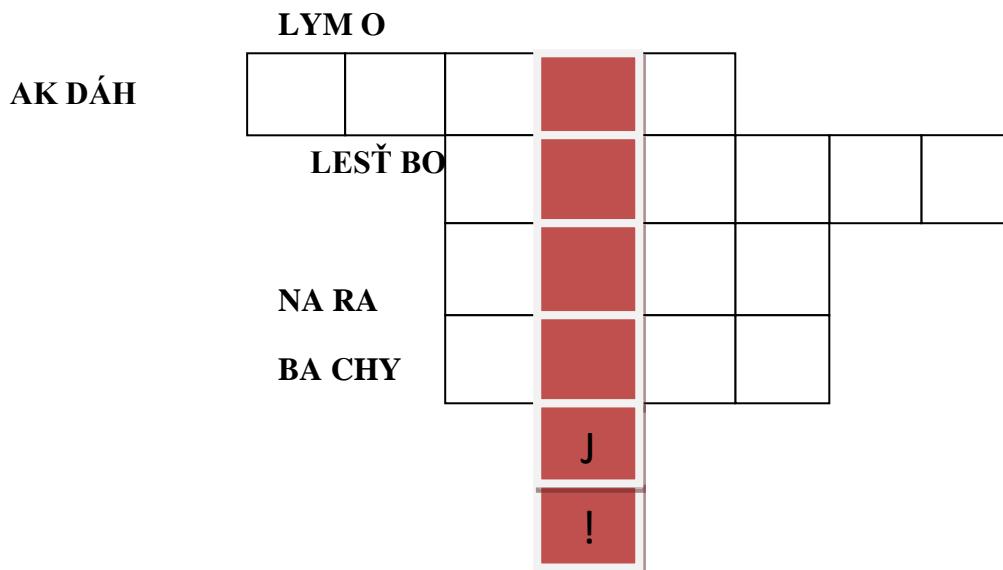
ERŠEJNO GONDOLIN, ...

Dokončenie nájdeš v tajničke. Okienka vyplň tak, že poprehadzuješ slabiky alebo obrátiš slovo.

O agora kala charňa laveskerake-vetake arkaheha andre kadi garud'i lavengeri.

O blakici ker-pher avri avka, kaj visarkereha o slabiki vaj visareha o lav.

PL č. 2

1.Obrázok nahrad' slovom a vety prečítaj:

O kipici čerin laveha u o charne lavengere-veti pajk pregen:

Jana má .

La Jana hiňi

Po ceste ide

Pro drom džal-tradel o

Peter číta

O Petros genel e

Brat dostał nový .

O phral chund'a nevi

2. Dokonči oznamovacie vety: **Ko agor ker akala charne laveskre – veti save phenen, kaj te džanes palo oda so pes kerďa, kerela –phenen tuke vareso:**

Mačka chytá _____.

Kravička sa pasie na _____.

E mačka chudel.....

E gurumňori chal čarori pre/pasinela pes/.....

Pes má rád _____.

Husi gagocú pri _____.

O Rukono-džuklos rado kamel.....

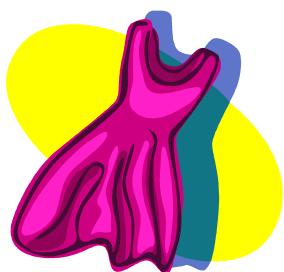
O papiňa gagocinen pašo.....

3. Napíšte oznamovacie vety. Použite v nich slová **klobúk, žirafa, otec, džem**. Pracujte vo dvojici:

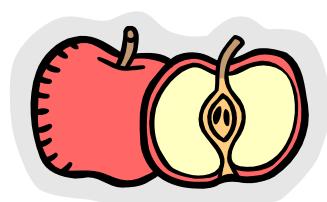
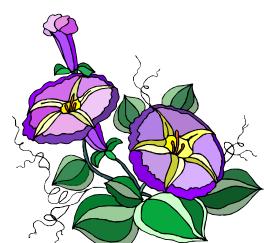
Irin-pisin charne lavengere-veti save phenen so pes kerela, kerďa. Rakin andre lende lava kalapa, žirafa, dad, džemos. Keren akada keripen-but'i dujdžane.

4. Utvor čo najviac oznamovacích viet. Utvorené vety napiš a správne prečítaj:

Ker so nek buteder charne lavengere-veti save phenen so pes kerela, kerďa. Akala charne lavengere-veti irin-pisin u mištes-lačhes len pregen:

Mamička	pečie	pekel
	šíje	sivel
e Dajori	kŕmi	del te chal

	sadí rakinel andre phuv-sad'inel
Záhradník	
Baradeskero	okopáva okopinel e phuv

PL č. 3

OPYTOVÁK A VYKRIKOVÁK

Vykrikovák vykrikoval: „Hej!“

Opytovák sa opytoval: „Kto?“

Vykrikovák vykrikoval: „Ty!“

Opytovák sa opytoval: „Ja?“

Vykrikovák vykrikoval: „Pod?“

Opytovák sa opytoval: „Kam?“

Vykrikovák vykrikoval: „Sem!“

Opytovák sa opytoval: „Prečo?“

Vykrikovák vykrikoval: „Lebo!“

Opytovák sa opytoval: „Musím?“

Vykrikovák vykrikoval: „Iste!“

Z Opytováka sa stal otáznik

a z Vykrikováka výkričník.

Prečo?

Lebo!

PHUČADO THAJ O PHENDO

o Phendo vičinkerelas: „Hej!“

o Phučado pes phučelas: „Ko!“

o Phendo vičinkerelas: „Tu!“

o Phučado pes phučelas: „Me?“

o Phendo vičinkerelas: „Av!“

o Phučado pes phučelas: „Kaj?“

o Phendo vičinkerelas: „Akadaj!“

o Phučado pes phučelas: „Soske?“

o Phendo vičinkerelas: „Vašoda bo!“

o Phučado pes phučelas: „Mušinav?“

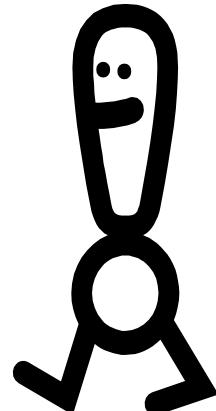
o Phendo vičinkerelas: „He, mušines!“

Le Phučadestar pes ačhil'a phučado -otazňikos

u le Phendestar phendo - vikričníkos

Soske?

Vašoda bo!

1. Zmeň opytovacie vety na oznamovacie a napíš ich. Porovnaj melódie viet vpravo a vľavo:

Čerin phučad'i charni laveskeri-veta pro oda kana kames the phenel varekaske vareso u irin-pisin len. Sikhav-kompirin o melodiji save hin pre čačikni sera thaj pre bajogašni-l'avo sera:

Čo ti mám napísat?

Stretli ste sa?

Kto nám píše?

Napísala si babičke?

Kde sa kupujú známky?

Máte pre mňa list?

Ako sa píše adresa?

Dostal si pohľadnicu?

So tuke te irinivav – pisinav?

Arakhľan pes?

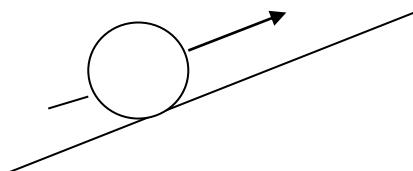
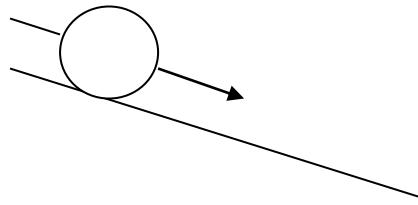
Ko amnge irinel-pisnel?

Irind'al-pisind'al la phura dajorake?

Kaj pes cinen o znamkici?

Hi tumen vaš mande varesavo l'il?

Sar pes irinel-pisnel e adresa-odoj kaj bešes ?   Chund'al kipociskero l'il-poladnica-dikhibňori

2. Dokonči rozkazovacie vety: Ker agoripen le kerade charne lavengerenge-veti

Pod' ..... !   Prines ..... !   Umy ..... !

Av ..... !   An ..... !   Thov ..... !

Vypni ..... !   Prestaň ..... !   Uprac ..... !

Mundar tele..... !   Preač..... !   Ker žužipen..... !

UNAVENÁ ELEKTRIČKA

Bol horúci letný deň a stará električka Emília sa pomaly vliekla hore strmým kopcom na sídlisko.

„Ef, ef, toto je ale t'ažká práca!“ dychčala električka. Obyčajne chodievala hore do kopca rýchlejšie, jej kolesá klopkali najväčšou rýchlosťou. Ale dnes bolo strašne horúco. Cestujúcich bolo veľa a zdalo sa, že aj kopec je strmší.

„Musím si, ef, oddýchnut,“ zadychčala električka Emília. „Som taká, ef, prepracovaná. Ale o chvíľu, ef, už budem v poriadku.“

Električka Emília spomalila a na kopci zastala. Bola úplne vyčerpaná.

„No ale toto! Čo sa robí?“ začudovala sa sprievodkyňa Erika. Utrela si pot z čela a skontrolovala čas. Všetci cestujúci nakúkali cez okná. „Čo sa robí?“ spýtali sa všetci naraz. Len sprievodkyňa Erika vedela, že električka Emília je už stará.

KIŇIPŇI ELEKTRIČKA - *foroskeri mašina*

Sas tato ňilajeskero d'ives u e phuri električka- *foroskeri mašina* Emília polokes džalas-tradelas upre bare partoha ko sidliskos-bešado.

„Ef, ef, akada hi igen but phari but'i!“ chudelas velegovs e električka-*foroskeri mašina*. Phirkerelas upre kalae partoha sigeder, zoraleder kaj pes šunela thaj lakere kerikici. No adad'ives sas igen baro tat'ipen. Lidželas buteder manušen u sikhavelas pes hoj aresar o partocis baril'a, sas varesavo bareder, sar aver d'ivesa.

„Mušinav peske, ef, čepo-cera te odichinel,“ mejk pharederes andre peste cird'a o velegovs e električka - *foroskeri mašina* Emilija. „Som ajsi, ef, but kerad'i but'aha, imar nabirinav sar birinavas varekana. No, avela charno ideoš-vrama, ef, u avav pal pale savi somas zoral'i. “ E Električka- *foroskeri mašina* Emilija džalas – *tradelas* lokores u pro partos zaačhad'a. Sas igen bares but nabirind'i – vičerpimen sas.

„No akada! So pes oda kerel?“ marel peske o šero e vezejimen-šerutni Erika. Chosl'a peske o deštostkero paňi-potos khataro peskero čekat u dikhla jakhenga pre ovra- savo hi ideoš-vrama. Savore manuša save sne andre električka- *foroskeri mašina* dikhinkerenas andralo blaki.

„So pes oda kerel?“ Phučle savore jekhetanes. Čak e vezejimen-šerutni Erika džanelas, kaj e električka- *foroskeri mašina* Emilija hi imar igen phurori.

Nakresli si električku Emíliu a sprievodkyňu Eriku:

Rajzol'in peske la električka- *foroskeri mašina* Emilia thaj la vezejimen-šerutni Erika:

AKÉ ČUDESÁ!

Kde sa vzali, tam sa vzali,
do knižky sa vkotúľali.

Aké čudesá!

Z auta kolesá?

Obruč zo súdočka,
či prsteň bez očka?

(Elena Štefanovičová)

SAVE ODA ALATOŠNE !

Kaj pes Ľine, odoj pes Ľine,
Andre keňva pes *zarakinde-guľinkerde*.

Save oda alatošne!

Moristar keriki kerikašne?

Kerikašni-obruča andralo sudocis,
Či agrusňi bije jakhori?

(Elena Štefanovičová)

1. Uhádnite a zapíšte, o ktorých písmenách je táto básnička:

Te džanes irin-*pisin*, pal save betejva hi akadi poetiko lavengeri-*basnička*:

2. Odpíšte slová: **auto, koleso**:

Irin-*pisin* kadarik kala lava: **motoris, kerika**:

3. Napíšte slová: **okolo, straka, robota, mrkva**. Dajte pozor, aby v nich písmená O, a, nevyzerali podobne:

Irinen-*pisinen* lava: khtaro, e straka-čiriklo, buťi, rejpa. Viďazinen-*merkinen*, kaj andre lende o betejva-**slovačiko o, a te nadhikl'ón sar jekh**

4. Opakujte riekanku. Vypíšte prvé písmená zo slov: **Abeceda skáče, jedla by koláče.** **Koláče nemáme a chleba nedáme.** (Adolf Peter Záturecký)

Phen pal pale e vakerd'i lavengeri. Irinen-*pisinen* lendar o lava avri o eršejne betejva:

Abeceda skáče, jedla by koláče. Koláče nemáme a chleba nedáme. (Adolf Peter Záturecký)

5. Pracujte vo dvojici. Každý nech povie tri písmená z abecedy, ktoré ten druhý zapíše:

Keren akada keripen- *but'ori* dujdžane-sar *keteša*. Sako jekh tumedar phenela trin betejvi andrale abeceda, savo oda dujto irinela-*pisinela*.

6. Pomenuj obrázky, slová napíš a usporiadaj ich podľa abecedy:

Phen save dikhes kipoci, o lava irin-*pisin* u zarakin-*thov* len ke peste sar džan pale aebeceda:

7. Napíšte diktované slová. Zapíšte ako písmeno každú počutú hlásku. Nevynechajte v slove ani jedno písmeno:

Irinen-pisinen peske o lava save tumenge hine vakerde-diktimen. Irinen-pisinen sar betejvos sako jekh kezdind'i hlaska. Namuken avri andro lav ni jekh betejvos:

8. Zasmejme sa na záver: *Pro agor asas:*

Ktoré písmeno je najpevnejšie? Malé m, lebo stojí na troch nohách.

Savo betejvos hino nek zoraleder? O cinko m, vašoda kaj ačhel pro trin pindre.

PL č. 6

1. Prepíšte písmená abecedy: *Irinen o betejva abcedatar, save dikhen pašo blakici, andre lende:*

E	<input type="text"/>	d	<input type="text"/>	G	<input type="text"/>	f	<input type="text"/>	k	<input type="text"/>	L	<input type="text"/>	N	<input type="text"/>	o	<input type="text"/>	r	<input type="text"/>
S	<input type="text"/>	U	<input type="text"/>	V	<input type="text"/>	ž	<input type="text"/>	ä	<input type="text"/>	W	<input type="text"/>	j	<input type="text"/>	T	<input type="text"/>	í	<input type="text"/>

Zoraďte ich správne podľa abecedy: *Rakinen-zathoven len ke peste, avka sar džan andre abceda:*

---

2. Vyslovte dvojice slov a povedzte, ktorými hláskami (slabikami) sa odlišujú:

cisár – pisár   svet – kvet   vojací – pajáci   po zuby – zazubí

Vymyslite ďalšie dvojice slov, ktoré sa odlišujú jednou hláskou, alebo slabikou. Pracujte vo dvojici.

Phenen-vakeren duj jekhetane lava-*ketešengere lav*, save hine aver khatar peste (slabikenca):

cisár – pisár   svet – kvet   vojací – pajáci   po zuby – zazubí

cisaris – *irindo/pisindo*   *vilagos/luma* – *luluďi/viragos*   *slugađa* – *pajaca*   *či ko danda* – *palo danda*

Gindin avri aver lava dujkhetane-*sar keteša*, save ema ever khatar peste jekha hlaskaha, vaj slabikaha. Keren keripen-*buťori* dujdžane-*sar keteša*.

---

3. Prepíšte slová: auto, Erika, jež, čaj, televízor, hus, les, mama, kabát,

v abecednom poradí, podľa začiatočných písmen:

Irinen – *pisinien o lava*: auto, Erika, jež, čaj, televízor, hus, les, mama, kabát,

motoris, Erika, suvado-ježkos, tea, televizoris, papiň, veš, daj, guba

avka sar džan pale abeceda pala peste, palo eršejne lavengere betejava:

---

4. Zahrajte sa na básnikov a dokončíte verše J. Smreka:

Bajines pes pro poeti/ola so irinen-pisnen poetiko lava-basnički/u keren agoripen le veršenge save irindža-pisindža imar o J. Smrek.

Sladko spí si sedmospáč. Šuchta – buchta, šušušu

Slnko svieti, vstávať ráč! pošuškám ti do ušú.

Sedmospáč je Samko, Tu na tomto ušku

---

5. Napíšte mená 5 spolužiakov. Priezviská usporiadajte podľa abecedy. Pracujte vo dvojici.

Irinen-pisnen nevi/sar pes vičinen/ tumare 5 jekhetane siklárde-spolužiaki. Lengere dujte nevi-o prjezviski rakinen-zathoven avke sar džan pale abeceda. Keren keripen-butori dujdžane-sar keteša.

---

6. Do príbehu o psovi a zlodejovi doplňte písmená tak, ako za sebou nasledujú v abecede:

Andro vakeriben- *duma* palo o rukono-*džuklos* thaj palo o čorado-*zlođeos*, dorakinen o betejva andro tekstos avka, sar džan andre abeceda:

ZLODEJ A PES

V meste _ na ulici _ býval pán ___. Mal múdreho psa ___, ktorý sa narodil na ostrove ___. Bol to veľmi šikovný pes. Predtým patril detektívovi ____. Ale detektív sa oženil so slečnou __ z mesta __ a psa musel predať. Jedného rána

pes počul, ako zvolal sused _ o _ o _ a _ : „ _ !

Stratil sa mi _ _ _ _ !“ Múdry pes sa pustil hned’ do stopovania. Presnoril celé mesto a na ulici _ vo vile _ našiel istého _ _ . A to bol hľadaný zlodej _ .
A viete, čo mal vo vrecku? Šesť prstov. Päť svojich a jeden ukradnutý.

(Daniel Hevier)

O ČORADO-ZLOĎEJOS THAJ O RUKONO-DŽUKLOS

Andro foros _ pre ulica _ dživelas o raj _ _ . Sas les goďaver rukono-džuklos_ ,
savo uľila pro ostovos _ . Sas oda igen lačho rukono-džuklos. Phure ideostar-
vramatar sas le dedektivoskero_ _ . (manuš savo rodel aver manušen sar
phandle) No o detektivos solachard'a jekha džuvľaha _ _ andralo foros _ u le
rukones-džuklos mušind'a te bikinel. Jekhe d'iveseste, tosara o rukono-džuklos
šund'a sar o pašes bešutno- o susedos, vičind'a. _ o _ o _ a _ : „ _ !

Našaďa pes mange _ _ _ _ !“ O goďaver rukono-džuklos pes mukľa pro
rodipen, kaj te arakhel oda so pes leske našaďa. Rodkerelas andro calo foros,
u pre ulica _ vilate /baro kher/ _ arkhľa ajso khetano _ _ . U sas oda bohalo
čorado - zlodějos _ . U džanen so les sas andre žeba? Šv angušta. Panč sne
leskere u jekh savo čord'a.

(Daniel Hevier)

ABECEDA A JEJ DETI

Matka menom Abeceda
ako maku dobrých detí má.
Celý život v škole sedia,
nič iné ich nezaujíma.
Tak ich v škole nezarmúťte,
ked' príde ten okamih.
Už sa tešia na stretnutie,
bežia z rozprávkových kníh.
Prvé štyri: A, B, C, D,
každé rýchle auto vedie.
Kričí na nich E, F, G, H,
v zákrute sa nepredbieha!
A za nimi CH, I, J, K,
spod kolies vám blato strieka!
Dohonil ich L, M, N, O,
hned' zapísal si ich meno.
Hnevá sa aj P, R, S, T,
že im prekážajú v ceste.
Vzadu kričí U, V, X, Y i Z:
„Ved' ste urobili kiks
veľký ako svet!“

E ABECEDA THAJ LAKERE ČHAVORE

E Daj savi pes vičinel Abeceda

sar makos lače čhavore la hin but.

Calo dživipen andre sikl'ard'i-školate jojn bešen,

ňiso lenge pre god'i nachuťkerel.

vašoda len tumen andre sikl'ard'i-školate žaľaha nazaučharen,

kana avela oda ideso-vrama.

Iamar but peskero jilo tumare arakhibnaha šuakres zathoven,

denašen ke tumende andralo paramisakere keňvi.

Eršejne štar: A, B, C, D,

sako jekh lendar motoris sig lidžel.

Vičinel pre lende o E, F, G, H,

andro band'ardo drom pes nasid'aren, kaj pes binos te naačhel!

U pala lende džan o CH, I, J, K,

telalo keriki e čik pes lenge ispidel-strekinel!

Dochund'a len o L, M, N, O,

mind'ar irind'a-pisind'a lengero nevos peske.

Rušel thaj o P, R, S, T,

kaj lenge andro drom ačhen.

Palalur vičinel o U, V, X, Y i Z:

„Tumen kerd'an baro kiksos

Baro sar lumakero-vilgos!“

PL č. 8

1. Prepíšte veľké tlačené písmená, z básne Abeceda a jej deti, v správnom poradí:

Irinen – *pisinen* bare ispide betejva, andrale poetiko lavengeri-*basničkatar* e **ABECEDA** thaj lakere čhavore, avka sar čačikanes-*mištes* džan:

---

2. Vymyslite a napíšte aspoň 1 slovo, ktoré sa začína, alebo obsahuje tieto písmená. Pracujte vo dvojici:

Gondoľine avri, u irinen-*pisinen* nek frimeder 1 lav, savo pes kezinel, vaj hi andre leste akala betejva.
Keren keripen-*but'ori* dujdžane-sar keteša.

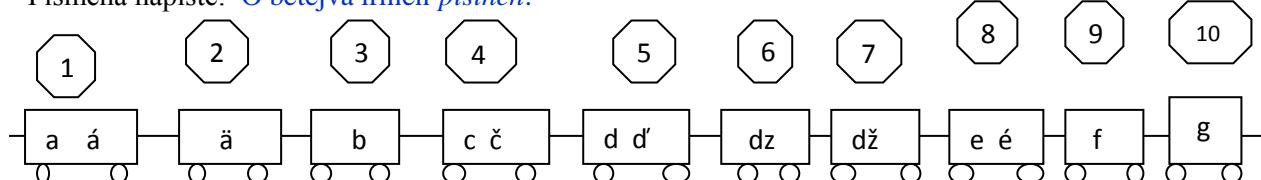

---

3. Hovorte čo najviac slov, ktoré sa začínajú na tieto písmená.

Vakeren so nek buteder lava, save kezinen pre akala betejva.

Písmená napíšte: **O** betejva irinen-*pisinen*:

Do ktorého vagóna zatriedite slová? [Andro](#) [savo](#) [vagonos](#) [rakinena](#) o lava?

báseň_____ guma_____ bryndza_____ päť_____ d'atelina_____ dom_____ čaj_____

džem_____ diéta_____ flauta_____ elektrina_____ auto_____ gitara_____ odznak_____

_____ guma_____ bryndza_____ päť_____ d'atelina_____ dom_____ čaj_____

džem_____ diéta_____ flauta_____ elektrina_____ auto_____ gitara_____ odznak_____

[poetiko](#) [lavengeri](#)-*basničkatar*_____ e žužard'i - guma_____ bryndza_____ panč_____

čarori d'a'elina_____ kher_____ tea_____ džemos_____ dijeta – kana pes nachal_____ flavta_____

armos_____ motoruis_____ gitaris_____ odznakos_____

4. K písmenám abecedy priradťte slová podľa vzoru:

Ko betejva abecedakere rakinен-*prithoven* lava palo vzoros:

auto, ceruzka, džbán, dážd', električka, fazuľa, guma, buk, cibuľa,
dym, dvor, čítanka, čln, bájka

motoris, irašis, džbanos, brišind, električka - *foroskeri mašina*, babos-
fizola, e žužard'i - guma , bukos-*rukh, agaca*, purum, thuv, dvoros,
gend'i, hajovs-*člnos*, bajka- *avri gind'i paramisa*

a – auto, b - _____, c - _____,

č - _____,

d - _____, dž - _____,

e - _____, f - _____, g - _____,

5. Vymyslite slová na písmená **M**, **N**, **O**, **P**, **R**, **Š** a použite ich vo vetyach. Pracujte vo dvojici:

Gindin avri o lava save kezdinen betejvenca **M**, **N**, **O**, **P**, **R**, **Š** u rakinен-thoven len andro charne lavengere-veti. Keren keripen-but'ori dujdžane-sar keteša.

---

6. Pomenuj obrázky, slová napíš podľa abecedy:

Phen save kipici dikhes, o lava irin-pisin avke sar džan pale abeceda:

K V A P Ô Č K Y

Krista Bendová

Leje lejak lejavý
na strechy aj na hlavy,
leje lejak, lejačisko
na škôlku i na ihrisko.

Hustý dáždik šuští v húšti
to, čo nikto nerozlúšti.
Je to strašne mokrá reč,
každý radšej beží preč.

Kto však hľadí do dáždička,
vidí kvapky – lesklé sklíčka.
Kam tie kvapky letia, kam?
Nech sa každý pozrie sám.

PL č. 10

1. Rozdeľ slová a prečítaj: [Rozčin o lava u gen len:](#)

SOKOLVLKSLIMÁKŠÁLKABIKÁRTRAKTORVLAK

Pomenovania obrázkov zapíš tlačeným písmom do poličok a písaným do riadkov:

Sar pes vičinen o kipici, so pre lende hin rajzoľimen, irin-pisin ispide betejvenca andro blakici u irindo-pisindo vasteha andro rjadiki.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

<input type="text"/>					
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

---

<input type="text"/>						
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

---

<input type="text"/>				
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

---

Urči poradie podľa abecedy: [Phen sar pal peste džal pale abeceda:](#)

---

2. Vymyslite priezviská, ktoré sa začínajú vyznačeným veľkým písmenom.

[Gondoľin avri o dujte neva-prjezviski, save pes kezdinen bare betejvoha:](#)

	Andrea B
	Emil D
	Ján S
	Dorota Z
	František P
	Simona C

Označte číslami od 1 do 6 podľa abecedy. Pracujte vo dvojici:

Ker rahctinenca-čislicenca khataro 1 či ko 6 avka sar džan pale abeceda. Keren keripen-*bu'ori* dujdžane-sar keteša.

3. Doplňte vhodné písmená a slová napište v abecednom poradí:

Dorakin-*dothov* lačhe betejva u o lava irin-*pisin* avke sar džan pale abeceda:

- ablko -ruška -erešňa -úka -aráž -olotoč -uto -ukor -em
-alúpka -anán -ymna -aj

---

4. Vyhladajte v čítanke po 5 slov, pod písmenami A, C,M, S, U. Pracujte vo dvojici:

Roden andre genaďi keňva 5 lava, save kezdinen betejvenca A, C,M, S, U. Keren keripen-*bu'ori* dujdžane-sar keteša.

A_____

C_____

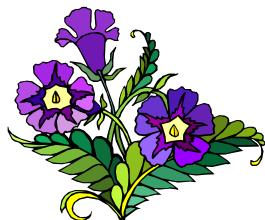
M_____

S_____

U_____

5. Pomenujte obrázky a usporiadajte ich podľa abecedy. Vymyslite na ne zaujímavé vety:

Vakeren so dikhen pro kipici u rakin len pale peste sar džan abecedate. Gondlinen avri pre lende varesave lačhe charne lavengere-veti:

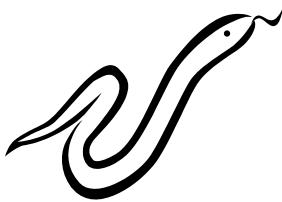

PL č. 11

1. Obrázky pomenujte. Slová usporiadajte podľa abecedy:

Vakeren so dikhen pro kipici u rakin len pale peste sar džan abecedate:

---

2. Napíšte 5 slov s **i** alebo **y**. V Pravidlách slovenského pravopisu si čo najrýchlejšie overte, či ste slová napísali správne. Pracujte vo dvojici.

Irinen – *pisinen* 5 kava le betejvoha i thaj y. Andro god'avripnaskere hakaji palo slovačiko irbneskero peske paj dikhen sig, či akala lava save irind'an-*pisind'an* hi mištes irinde, či hine lačhes kerde. Keren keripen-*but'ori* dujdžane-*sar keteša*.

---

3. Usporiadajte slová podľa abecedy:

Rakinen o lava avka sar džan pale abeceda:

sever – sedem – sestra – sekáť – sedlo – seno

severos – efta – pheň – te čhingerel – bešado - phus

---

4. Viete vysvetliť, čo znamenajú slová **želé**, **žabykláč**, **živica**, **žalúzia**, **žúr**, **žinčica**?

Slová usporiadajte podľa abecedy a vyhľadajte v Krátkom slovníku slovenského jazyka. Pracujte vo dvojici.

Džanes te phenel godăveres so hi akala lava **želé**, **žabykláč**, **živica**, **žalúzia**, **žúr**, **žinčica**? O lava rakinens pale abeceda, u roden andro charňi lavengeri keňva slovačiko čibatar. Keren keripen-*buťori* dujdžane-*sar keteša*.

---

5. Vypíšte názvy slovenských miest a obcí podľa abecedy:

Irinen –*pisinen* avri le tekostar sar pes vičinen slovačike forova thaj gava, pale abeceda sar džan:

Čáry – máry od **Ábelovej** až po **Župkov**

Na Slovensku je veľa obcí so žartovnými menami. Napríklad

Machulince, **Potvorice**, **Neverice**, **Rozvadze**. Niektoré sa volajú podľa

zvierat – **Kocurice**, **Ovčie**, **Diviaky**, **Hadovce**, **Kobyly**, **Komárany**, iné

podľa rastlín – **Makov**, **Podbiel**, **Ružindol**, **Vrbové**, **Višňové**, **Orešany**.

Máme aj **Kuchyňu**, **Rožkovany**, **Egreš**, **Figu**, **Varín**, **Papču**, **Nedožery**,

Papín. Skúsite za týždeň prejst' **Pondelok**, **Dunajskú Stredu**, **Spišský**

Štvrtok, **Rimavskú Sobotu**, **Sobôtku**, **Sobotište** a **Nedelište**?

(Štefan Moravčík)

Čary – mary khatare Ábelova či ko Župkov

Pre Slovačiko themi hin buteder gava, forovha save pes vičinen
asavibne nevenca. Sar o Machulince, Potvorice, Neverice, Rozvadze.
Varesave pes vičinen thaj palo alati-zvjerati – Kocurice, Ovčie, Diviaky,
Hadovce, Kobyly, Komárany, aver palo čara-ľuluďa- *viragi* – Makov,
Podbiel, Ružindol, Vrbové, Višňové, Orešany. Hi amnen thaj Kuchyňu,
Rožkovany, Egreš, Figu, Varín, Papču, Nedožery, Papín. Šaj predžan
pal jekh kurko Pondelok, Dunajskú Stredu, Spišský Štvrtok, Rimavskú
Sobotu, Sobôtku, Sobotište thaj Nedelište?

(Štefan

Moravčík)

Ludové riekankys

Keby dali, čo sú dlžní,
kúpil by si žlté čižmy,
žlté čižmy s ostrohami,
boli by mi za kozami.

Prší, prší, prší, dážd',
ktože bude kozy pásť?
Príde Janko z Oravy,
nakosí im otavy.

Vyhnal som ovce na pašu,
zobral mi vlčko najkrajšiu.
Ej, vlčko, vlčko, vráť mi ju,
lebo ma za ňu zabijú.

Pásol by ja kozy,
ale ma to mrzí,
že každá kozička
hore chvostík drží.

Ide koza rohatá,
schovajme sa za vráta,
za vrátami stojí vŕba,
pod ňou sa hrá detí hŕba,
je tam veľký zhon,
ty musíš íst' von.

(Nakresli, ako sa deti hrajú pod vŕbou)

(Rajzoľin, sar pes bavinen o čavore tele vrba)

1. Podčarknite slová so slabičným **r, ſ, l, ī** a zreteľne ich vyslovte:

Počjarkinen lava le sabičenca **r, ſ, l, ī** u achaľipnaha, šukares kaj tumen te šunen savore, len phenen :

Vŕta vrták do dreva,

triesky z dreva vyberá.

Každý vrt je mu hlt,

každý hlt je mu vrt. (Ondrej Nagaj)

2. Slová **síkat'**, **víkat'**, **kíkat'**, **bíkat'**, **fíkat'** zaujímavo znejú. Doplňte ich do viet. Pracujte vo dvojici:

Sliepky po dvore splašene _____.

Kone tăhajú plný voz do kopca a hlasno _____.

Janko _____ teplú polievku.

Holuby sedia na rímse a neúnavne _____.

Počas teplých letných večerov žaby v močiari _____.

O lava **síkat'**, **víkat'**, **kíkat'**, **bíkat'**, **fíkat'** pes šunen šukares, Dorakinen, dothoven len andro charne lavengere-veti. Keren keripen-but'ori dujdžane-sar keteša:

O kachňa pro dvoros denaškeren upre-tele _____.

O graja cirden o vurdan upre partoha-vešeha u zorales _____.

O Jankos _____ taťi zumiň.

O Holuby-čirikle bešen pro pados-rimsate u keren bara zoraha _____.

Kana hi tate ňilajaskere raťa o žabi andro močarini _____.

3. Jeden a viac

Jedna vlna – viac _____

Jedna srna – viac _____

Jedna blcha – viac _____

Jedno srdce – viac _____

Jedna vŕba – viac _____

Jekh thaj buteder

Jekh vlna-*paňutno bal* – buteder _____

Jekh srna – buteder _____

Jekh džuv – buteder _____

Jekh jilo – buteder _____

Jekh vrba – buteder _____

Veľký a malý

veľký vlk a malý _____

vysoký vrch a nízky _____

vysoký stlp a nízky _____

dlhý krk a krátky _____

dlhý chlp a krátky _____

Baro thaj cikno

baro vlkos-*vešutno rukono* thaj cikno _____

učo partos u cikno _____

učo stlpos u cikno _____

dugi meň u charno _____

dugo dzar u charno _____

4. Čo mal na mysli človek, ktorý povedal:

So ačelas le manušeske pre god'i, savo phend'a:

Vyzeráš ako **hriba** nešťastia. **Dit'hos avri sar bibachtaľi kopkica**

Sedíš ako v **krčme**.

Bešes avka sar andre kočma.

Mám toho po **krk**.

Hi man akada imar či ke meň.

V mojom dome je **míkvo**.

Miro kher hi bihangeskero-čitibnaha zaučhardo.

Len tak sa **potíkam** mestom.

Čak avka čavarginav, upre -teel mange phirkerav foroha.

5. Aké slovo chýba vo vetách? Pracujte vo dvojici:

Savo lav pela vari charne lavengerendar-vetendar? Keren keripen-*bu'ori* dujdžane-sar keteša:

O sklamanom človeku sa hovorí, že odišiel s _____ nosom.

O nechápavých ľuďoch hovoríme, že majú _____ vedenie.

O zlodejoch sa vraví, že majú _____ prsty.

Ten, kto sa nudí, má _____ chvíľu.

Palo manuša savo ačhil'a žajutno jileha – pro asaviben ačhil'a,

pes phenel, kaj odgeľa le _____ nakheha.

Palo manuša save naachal'uen mištes pes phenel kaj hi len
_____ drom ke god'i.

Palo čorade pes phenel, kaj hi len _____ angušta.

Oda ko nadžanel so te kerel peha, hi les _____ charno ideos-vrama.

6. Prepíš vety a slová so slabikotvornými r, ſ, l, ī podčiarkni farebne:

Irinen – *pisinen* o charne lavengere-veti thaj o lava le slabiko kredenca r, ſ, l, ī, počjarkin barvaha.

Popŕhlená koža páli. _____

Tam je hľba štrku. _____

Pichol som si tŕň. _____

Malé vŕča zablúdilo. _____

Pod vŕbami je chládok. _____

Starú mamu bolí v kĺboch. _____

Vidím na vŕšku lúku. _____